

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Aluehallintovirasto pitää kannatettavina esityksen tavoitteita edistää erityisesti vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja yhdenmukaistaa sisämarkkinoiden sääntöjä.

Lainsäädännön saavutettavuusvaatimukset hyödyttävät yleisemminkin digitaalisten palvelujen käytettävyyttä, laatua ja toimintavarmuutta. Esimerkiksi hätätilanteissa esteettömyys ja saavutettavuus eivät kosketa pelkästään henkilöitä, joilla olisi ennalta joitakin vammoja. Kuka tahansa voi joutua hätä- tai vaaratilanteeseen, jossa on riippuvainen hätäilmoitusten tekemisen ja vaaratiedottamisen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.

Jotta hallituksen esityksen tavoitteet toteutuvat, on sekä yksittäisten henkilöiden että yritysten oikeusturvan kannalta välttämätöntä turvata valvontaviranomaisille riittävät resurssit viestintään, ohjaukseen ja valvontaan. Resurssitarvetta on tarpeen tarkastella uudelleen ja tarkentaa siinä vaiheessa, kun lain toimeenpano alkaa. Vasta silloin nähdään, kuinka paljon esimerkiksi yritykset tarvitsevat neuvontaa ja millainen työmäärä tarvitaan valvontaan ja asiakkaiden yhteydenottojen käsittelyyn. Tässä vaiheessa hallituksen esityksen epätarkkuudet tuovat vielä epävarmuutta siihen, mikä tosiasiallinen työmäärä tulee olemaan.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston tarkemmat kommentit esitykseen ovat vastauksina alla oleviin kysymyksiin.

Kysymyksiä lausunnonantajille

**Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskusteltu valvontakokonaisuuden järjestämisestä.
Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin.
Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan.
Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?**

Esteettömyysdirektiivin valvonnan järjestämisellä on monta puolta, jotka on syytä ottaa huomioon, koska lakiesityksellä on laajat vaikutukset.

Tuotteiden ja palvelujen valvonnan sijoittuminen yhteen viranomaiseen toisi etuja.

Valvonnan keskittäminen tarjoaisi mahdollisuuden rakentaa kokonaisvaltaista osaamista ja tietopohjaa tuotteiden ja palvelujen esteettömyydestä. Koska esteettömyysdirektiivistä toimeenpantava sääntely on osin likeistä saavutettavuussäntelyn kanssa, tehtäviä hoidettaisiin vähemmän päällekkäin kuin jos ne olisivat eri viranomaisissa. Valvonta olisi selkeämpää kansalaisille ja mahdollistaisi sen, että resursseja voidaan tarpeen mukaan kohdentaa palvelujen ja tuotteiden valvonnan välillä. Näin taattaisiin lisäksi tiedonkulun ja osaamisen jakamisen tehokkuus. Valvonta olisi myös vaikuttavampaa, jos se olisi keskitettynä yhteen viranomaiseen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on yksi STM:n ehdottamista tuotteiden valvontaviranomaisista. Aluehallintoviraston toimintakenttä linkittyy peruspalveluiden saatavuuteen ja perusoikeuksien toteutumiseen, joten yhdenvertaisuusasioiden tuntemus on aluehallintovirastossa vankkaa. Yhdenvertaisuuskysymysten tuntemus on keskeistä, kun otetaan huomioon digipalvelulain ja esteettömyysdirektiivin tavoitteet vammaisten henkilöiden oikeuksien parantamisesta. Koska aluehallintovirastossa valvotaan laajasti peruspalveluiden saatavuutta ja edistetään näiden toteutumista ohjauksella, aluehallintoviraston menettelytavat sopisivat hyvin esteettömyysdirektiivin valvontatehtäviin. Lisäksi aluehallintovirastolla on pitkä kokemus ja osaaminen kansalaisten palveluprosesseista.

Tässä vaiheessa esteettömyysdirektiivin valvonnan keskittämisessä yhteen viranomaiseen on myös haasteita. Saavutettavuusvalvontaa on alettu tehdä vuoden 2021 jälkimmäisellä puoliskolla, joten työmäärät ja prosessit eivät ole vielä vakiintuneet. Koska valtion aluehallinnon organisoinnin uudelleenarviointi on kesken, tässä vaiheessa voisi olla joustavampaa odottaa meneillään olevan aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshankkeen lopputulema. Etelä-Suomen aluehallintovirasto ei myöskään ole eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 4 §:ssä tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

Palvelujen ja tuotteiden valvonnan hajauttamisella eri viranomaisiin olisi toisaalta etuja. Näin esteettömyys ja saavutettavuus vammaisten henkilöiden keskeisenä oikeutena vakiintuisi luontevammin osaksi normaalia viranomaistoimintaa eikä olisi keskittynyt vain yhteen viranomaiseen.

Ehdotuksen mukaisista muista viranomaisista esimerkiksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom voisi olla varteenotettava vaihtoehto esteettömyysdirektiivin valvonnalle siitä näkökulmasta, että siellä tehdään markkinavalvontaa ja siellä on osaamista liikenteen esteettömyydestä sekä tietoteknisistä palveluratkaisuista. Erityisesti valvonnan tekniseen puoleen saataisiin synergiaetua Traficomista. Traficomilla vaikuttaisi olevan laajaa kokemusta vuorovaikutuksesta teknisten tuottajien kanssa.

Tällä hetkellä mikään virasto ei ole nykyisellä osaamisella ja resursseilla riittävän kyvykäs vastaanottamaan esteettömyysdirektiivin tuotteiden valvonta sellaisenaan. Etelä-Suomen aluehallintoviraston näkemyksen mukaan on tarkoituksenmukaista selvittää edelleen vaihtoehtoja. Pelkästään uuden markkinavalvonnan tehtävän hallinnollisesta puolesta syntyy suuria kustannuksia ja resurssitarpeita. Uusiin valvontatehtäviin ja ennakolliseen ohjaukseen on turvattava riittävät resurssit sekä palvelujen että tuotteiden valvontaan riippumatta siitä, mille virastolle uudet tehtävät osoitetaan.

Kansalaisten ja sidosryhmien kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että yksi valvontaviranomaisista toimisi joka tapauksessa esteettömyysdirektiivin kansallisen valvonnan koordinaattorina. Merkittävässä roolissa on myös tehokas viranomaisten kansainvälinen yhteistyö erityisesti EU:ssa.

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

Valvontaviranomaisen resurssit

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää arviota palvelujen valvontaan tarvittavista resursseista realistisena vähimmäistasona, jota tulee tarvittaessa täsmentää myöhemmin uusien tehtävien tarkentuessa. Luvussa 4.2.6.2 mainituissa resursseissa on kyse ainoastaan henkilöresursseista. Niiden lisäksi on välttämätöntä turvata resurssit siihen, että valvovalla viranomaisella on valvontaa varten tarvittavat tekniset välineet, koska digitaalisia palveluja ei voida valvoa ilman tarkoituksenmukaista välineistöä ja tiedonhallintaa.

Lainsäädäntöehdotuksesta tulee palvelujen valvontaan täysin uusia tehtäviä. Esimerkiksi digipalvelulain 10 c §:n ilmoitusten vastaanottamiseen eivät riitä saavutettavuudenvälönnyksen nykyiset asiointikanavat, vaan ilmoituksille tarvitaan erillinen kanava ja lisäresursseja. Lisäksi jää epäselväksi, onko valvontaviranomaisen esimerkiksi koottava vastaanottamansa 10 c §:n mukaiset ilmoitukset jonkinlaiseksi rekisteriksi. Etelä-Suomen aluehallintoviraston tähänastisen kokemuksen perusteella on todennäköistä, että hyvin suuri osa toimijoista vetoaa kohtuuttomaan rasitteeseen tai perusteelliseen muutokseen. Vuonna 2021 aluehallintovirasto valvoi 129 digitaalista palvelua, joista ainoastaan yksi täytti tarkastetut saavutettavuusvaatimukset. Ilmoituksia poikkeamista on siis odotettavissa suuri määrä.

Palveluntarjoajien oikeusturvan vuoksi ehdotuksessa tulee tuoda selkeämmin esiin, tuleeko valvontaviranomaisen puuttua digipalvelulain 10 c §:n mukaisista ilmoituksista ilmeneviin puutteisiin. Epäselväksi jää, viitataanko tähän seuraavassa esityksen (s. 136) maininnassa: ”Valvontatehtävään liittyisi erityisesti tilanteet, joissa palveluntarjoaja on poikennut saavutettavuusvaatimuksista 10 b §:n mukaisesti. Viranomaisen tulisi tarkistaa, että vaadittava arvio on tehty ja arvioinnissa on käytetty oikeita ja riittäviä perusteita esteettömyysdirektiivin liitteen VI mukaisesti.” Näin merkittävää kysymystä ei voi jättää pelkästään hallituksen esityksen tasoisen epäselvän maininnan varaan, vaan asian tulisi ilmetä lakitekstistä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toivoo lakitekstiin tarkennusta myös siitä, miten on ajateltu toimittavan, jos palvelua tai tuotetta tarjotaan useammassa maassa. Hallituksen esityksestä jää avoimeksi, pitääkö aluehallintovirastolla olla valmius käsitellä digipalvelulain 10 c §:n mukaisia ilmoituksia myös muista maista, jos palvelu on markkinoilla Suomessa, ja millä kielillä ilmoituksia pitää pystyä käsittelemään. Avoimeksi jää myös 10 c §:n mukaisten ilmoitusten suhde kanteluihin: aluehallintovirastolle saattaa tulla kantelu palvelusta, jonka saavutettavuuspuutteista palveluntarjoaja on jo ilmoittanut. Resursseja vaativa uusi tehtävä on myös sen todentaminen, että palveluntarjoaja on tehnyt vaadittavat korjaavat toimenpiteet (digipalvelulain 10 e §); tällaista tehtävää ei vielä ole saavutettavuudenvallonnalla. Lainkohtaa olisi hyvä tarkentaa siltä osin, minkälaiseen korjaukseen ja millaisella aikataululla se velvoittaa.

Ehdotuksen perusteella on vielä epätarkkaa, minkälaisia veloitteita valvontaviranomaiselle käytännössä tulee viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Etelä-Suomen aluehallintoviraston resurssitarve kasvaa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n myötä. Tämän pykälän perusteella Etelä-Suomen aluehallintovirasto esimerkiksi antaisi Liikenne- ja viestintävirastolle lausuntoja saavutettavuusvaatimusten täyttämistä digitaalisissa palveluissa, joihin sovelletaan lakia sähköisen viestinnän palveluista. Lausunnon antaminen todennäköisesti edellyttäisi, että aluehallintoviraston pitäisi myös tarkastaa palvelun saavutettavuutta.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston kokemuksen mukaan resurssien puute näkyy valvontaviranomaisen toiminnassa ensimmäisenä niin, että ennakoiva ohjaus vähenee. Esimerkiksi tällä hetkellä Etelä-Suomen aluehallintovirasto on joutunut priorisoimaan tehtäviään valvontaan ennakkollisen ohjauksen kustannuksella: Aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan järjestämien webinaarien ja sen pitämien puheenvuorojen määrä on vuonna 2021 laskenut alle puoleen siitä, mitä se oli vuonna 2019. Esimerkiksi puheenvuorokutsuista saavutettavuudenvallonnan yksikkö on joutunut kieltäytymään resurssien puutteen vuoksi. Lisäksi lakisäätteille verkkosivuille ei olla pystytty tekemään edes välttämättömäksi tunnistettuja päivityksiä sisältöihin.

Ennakoiva ohjaus on kuitenkin erityisen tärkeää lainsäädännön toimeenpanemiseksi, ja sen kustannussäästöt ovat moninkertaiset. Jos valvontaviranomaisella ei ole resursseja ohjeistaa toimijoita ajoissa, kustannukset voivat olla suuret sekä viranomaisille että yksityiselle sektorille. Esitetyn lainsäädännön vaatimukset ovat siinä määrin epätarkkoja, että toimijat tulevat olemaan riippuvaisia viranomaisen ohjauksesta ja tulkinnoista. Hallituksen esityksen (s. 45) mukaan epäselvyys digipalvelulain veloitteiden sisällössä koetaan yhdeksi haasteeksi digipalveluiden

järjestämisessä. Kun saavutettavuusdirektiiviä toimeenpantiin Suomessa, aluehallintovirasto tunnisti ilmiön, jossa useat toimijat havahtuivat saavutettavuusvelvoitteisiin vasta siinä vaiheessa, kun digipalvelulain siirtymäajat umpeutuivat ja digipalvelujen olisi jo pitänyt olla lain mukaisia. Tämä voidaan ainakin osittain välttää sillä, että viranomaisviestintä tavoittaa talouden toimijat ennakkollisesti. Tällä on myös suoria myönteisiä vaikutuksia niiden henkilöiden oikeuksiin, joita lainsäädäntö on säädetty turvaamaan. Jotta ohjaus voi toimia, valvontaviranomaiselle on annettava realistiset resurssit myös seurata palvelujen ja tekniikan nopeaa kehitystä. Tämä on välttämätöntä ohjauksen ja ratkaisujen muodostamiseksi.

Koska saavutettavuutta ja esteettömyyttä koskeva lainsäädäntö on vielä uutta, sen toimeenpanossa on varauduttava myös tilanteisiin, joissa asiat eivät toimi kuten on tarkoitettu. Tällainen on ollut esimerkiksi digipalvelulain mukainen kanava saavutettavuuspalautteelle. Aluehallintoviraston kokemuksen perusteella käyttäjät eivät kohdenna palautetta palveluntarjoajille, vaan antavat usein palautetta suoraan valvovalle viranomaiselle. Tällä hetkellä lain kirjaus palautteen antamisesta ensisijaisesti palveluntarjoajalle ei siis toteudu. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan olisi syytä miettiä keinoja, joilla palautekanava saataisiin toimimaan laissa tarkoitettulla tavalla: käyttäjä antaisi palautteen suoraan palveluntarjoajalle, joka korjaisi saavutettavuuspuutteet. Tämä olisi nopein ja joustavin tapa saavutettavuuspuutteiden korjaamiseen sen sijaan, että palaute tulee suoraan valvontaviranomaiselle ja käynnistää kanteluprosessin. Esteettömyysdirektiivin toimeenpanon myötä yhteydenotot valvontaviranomaiselle varmasti lisääntyvät, kun uusien ja kaupallisten toimijoiden on otettava käyttöön palautekanava.

Lisäksi saavutettavuudenvälvönän yksikköön tulee paljon sen toimivaltaan kuulumattomia yhteydenottoja. Tämä johtuu osittain siitä, että sanalla saavutettavuus on jokapäiväisessä kielessä paljon laajempi merkitys kuin digipalvelulaissa. Toisaalta useissa yhteydenotoissa on saatteena, että mitään muita yhteystietoja ei löytynyt. Siksi olisi tärkeää korostaa, että myös palveluntarjoajan omien yhteystietojen kuten asiakaspalvelukanavien pitää olla helposti löydettävissä palvelujen kaikilta sivuilta. Näin saavutettavuudenvälvönän resurssit saataisiin paremmin suunnattua sen toimivaltaan kuuluvien asioiden käsittelyyn.

Soveltamisalaa kuvaavat määritelmät

Niin valvontaviranomaisen, palveluntarjoajien kuin palvelujen käyttäjienkin kannalta on tärkeää, että laista käy kaikille selkeästi ilmi, mitä toimijoita ja palveluita lainsäädäntö koskee. Tietotekniikka-alan kehitys on ollut nopeaa ja synnyttänyt uusia innovaatioita, joissa perinteisten laite- ja palvelutyyppeiden sekä liiketoimintamallien rajat hämärtyvät. Lain soveltamisalan tarkoituksen ja tavoitteiden tarkempi kuvaaminen auttaisi soveltamaan lakia teknologian kehittyessä.

Ehdotettujen palveluiden ja tuotteiden esteettömyysvaatimusten soveltamisalaan sisältyy useita epätarkkuuksia. Yksi tällainen on esimerkiksi se, että soveltamisalaa määritetään kuluttajan käsitteen kautta. Kuluttajan käsite yhdistyy sekä kuluttajansuojalaissa että yleiskielessä kaupallisiin

sopimuksiin ja niiden ehtoihin. Tämä voi aiheuttaa epäselvyyttä lainsäädännön soveltamisessa esimerkiksi sähköiseen ammattikirjallisuuteen, oppikirjoihin ja ISBN-numeroituihin viranomaisten julkaisuihin.

Rajanvetoaasteita liittyy myös esimerkiksi mobiililaitteen käsitteeseen jo nykyisessä digipalvelulaissa, jonka soveltamisalaa ei ole rajattu kuluttajatuotteisiin. Olisi hyvä selvittää, ovatko mobiilisovellusten määritelmässä tarkoitettuja mobiililaitteita esimerkiksi työkäyttöön tarkoitettujen rajatun käyttötarkoituksen laitteet kuten matkalippujen lukulaitteet. Lisäksi tekniseltä toteutukseltaan pöytä tietokoneiden, automaattien ja mobiililaitteiden rajanveto on häilyvä, joten säädöksissä pitäisi varmistaa eri vaatimusten tarkoituksenmukainen yhtäaikaista soveltamista.

Lakiesityksen perusteella ei myöskään ole selvää, mikä rooli esimerkiksi kirjastoilla ja sähkökirjojen myyjillä on sähkökirjojen saavutettavuuden varmistamisessa. Vaikka hallituksen esityksessä viitataan sähkökirjojen tuotantoketjuun, vastuun jakautumista tuotantoketjussa tulisi täsmentää soveltamisongelmien välttämiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan jo nykyisessä digipalvelulaissa aiheuttaa epäselvyyttä se, missä määrin palveluntarjoajat voivat käyttää kolmannen osapuolen palveluita, jotka eivät täytä saavutettavuusvaatimuksia. Hallituksen esityksessä tuodaan esiin uusia näkökulmia vastuuseen saavutettavuudesta kolmansien osapuolten palveluja käytettäessä. Siksi esitykseen tulisi selkeyttää, miten vastuut saavutettavuudesta jakautuvat, jotta tämä ymmärretään palveluja rakennettaessa tai hankittaessa. Esimerkiksi verkkokaupat voivat esteettömyysdirektiivin mukaan toteuttaa itse tai tarjota ulkopuolisen toteuttamia ratkaisuja. Epäselvää kuitenkin on, miltä osin saavutettavuuden varmistaminen kuuluu verkkokauppojen vastuulle.

Sähkökirjoista olisi erityisen tarpeellista selvittää verkosta ladattavien toimisto-ohjelmätiedostojen ja sähkökirjojen määritelmien rajanvetoa, sillä nykyisessä lainsäädännössä esimerkiksi PDF-muotoiset sähkökirjat on katsottu toimisto-ohjelmätiedostoiksi. Esitys jättää epäselväksi, onko määritelmät tarkoitettu tulkittavan toisensa poissulkeviksi vai voidaanko esimerkiksi ISBN-numeroituun PDF-julkaisuun soveltaa yhtäaikaista sekä tiedostojen että sähkökirjojen vaatimuksia, siirtymäaikoja ja kohtuuttomaan rasitteeseen vetoamisen perusteita. Lisäksi olisi tarpeen selvittää, miten saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimusten on tarkoitettu kohdistuvan esimerkiksi sähkökirjamuotoisiin sarjakuviin tai kuvakirjoihin. Epäselvissä tilanteissa on riskinä, että kustantajat alkavat tulkita kohtuutonta rasitetta laajasti ja vedota siihen säännönmukaisesti.

Lakiin sähköisen viestinnän palveluista voisi selkeyttää ehdotettua määritelmää audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavasta palvelusta. Muotoilusta on vaikea hahmottaa, mitkä pitkän luettelon osista rinnastuvat keskenään. Lisäksi tulisi selkeyttää rajanvetoa näiden ja audiovisuaalisen sisältöpalvelun määritelmän (3 §:n 1 momentin 2 kohta) välillä. Tällä hetkellä määritelmien rajanveto ei ole selkeä.

Koska myös digipalvelulaissa puhutaan palveluista ja palveluntarjoajista, on oltava tarkkana, että termit eivät aiheuta sekaannuksia, jos samoja käsitteitä käytetään myös tuotteiden kohdalla.

Lainsäädäntöön tarvittaisiin tarkennusta myös alueellisesta soveltamisalasta ja valvontaviranomaisen toimivallasta. Tulkinnanvaraiseksi jää, onko Suomen valvontaviranomaisella toimivalta valvoa esimerkiksi maailman toisella puolella tehtyjä lukusovelluksia tai jonkin toisen maan kustantamon julkaisemia sähkökirjoja, jos niitä käyttää kuluttaja Suomessa.

Soveltamisalaa kuvaavien määritelmien selkeyttäminen on tärkeää siksi, että jo nykyisen digipalvelulain valvontatehtävissä vastaan on tullut epäselviä tilanteita. Haasteita on aiheuttanut esimerkiksi valmiiksi tallennetun aikasidonnaisen median (digipalvelulain 7 §:n 3 momentti) ja luottolaitoksen (digipalvelulain 3 §:n 1 momentin 6 kohta) käsitteiden epäselvyys nykyisessä laissa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto toivoo, että myös olemassa olevan digipalvelulain säännöksiä täsmennettäisiin näiltä osin, jotta soveltamisalakokonaisuus olisi selkeämpi.

Erityisesti tuotteiden markkina- ja valvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkina- ja valvonnan järjestämisestä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston näkökannat valvonnan järjestämisestä koskien myös markkina- ja valvontaa on esitetty ylempänä kohdassa, joka koskee valvontakokonaisuuden järjestämistä.

Uusiin esteettömyysdirektiivin tuotteiden valvonnan tehtäviin tarvitaan kokonaan uutta osaamista ja välineitä riippumatta siitä, kenelle viranomaiselle tuotteiden valvonta osoitetaan. Kuten hallituksen esityksessä (s. 84) tuodaan ilmi, tulee riittävät resurssit taata, jotta markkina- ja valvonta on tehokasta, toimivaa ja vaikuttavaa. Toisin kuin hallituksen esityksessä arvioidaan (s. 85), Etelä-Suomen aluehallintoviraston arvion mukaan tuotteiden valvonnan resurssitarve ei ole pienempi kuin palveluiden valvonnassa.

Erityisesti tuotteiden kohdalla korostuu hankintojen ja etukäteissuunnittelun merkitys, koska tuotteilla on pitkä elinkaari. Jotta toimijat ovat tietoisia tuotteisiin kohdistuvista vaatimuksista ja osaavat tehdä hankinnat oikein, on valvojan viranomaisen alettava tiedottaa vaatimuksista ennakoivasti heti lainsäädännön tullessa voimaan. Neuvonnan ja ohjauksen rooli korostuu, kun on kyse uudesta lainsäädännöstä. Jotta tuotteiden tuotantoketjun osapuolet saavat riittävästi ennakkollista ohjausta, valvontaviranomaisella täytyy olla riittävät resurssit perehtyä valvottavaan asiaan ja toteuttaa neuvontaa. Koska tuotteiden esteettömyysvalvonta on täysin uutta, resurssitarpeita täytyy pystyä arvioimaan uudelleen siinä vaiheessa, kun valvonta on alkanut.

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

C. Traficom valvoo kaikkia tuotteita / Tukes valvoo kaikkia tuotteita / ESAVI valvoo kaikkia tuotteita.

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantaja pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

- Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?**
- Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?**

Ei lausuta.

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotuksen teksti on paikoitellen raskaslukuista ja vaikeaselkoista. Digipalvelulain soveltamisala hahmottuu monen lainkohdan kautta 3 §:ssä, ja lisäksi 10 a §:ssä on viittaus 7 §:ään. Sellaisen palveluntarjoajan, jolle laki ei ole kovin tuttu, voi siksi olla vaikea hahmottaa heihin soveltuvat velvoitteet. Erityisesti lain soveltamisala tulisi kirjoittaa selkeästi, jotta myös toimijat saavat lakia lukemalla helpommin kuvan velvoitteistaan.

Myös ehdotettujen lakimuutosten siirtymäsäännökset pitäisi kirjoittaa selkeämmin. Erityisesti pitäisi käydä selkeästi ilmi, mihin asti voi tarjota mitäkin palvelua tai tuotetta. Etelä-Suomen aluehallintoviraston kokemuksen mukaan digipalvelulain siirtymäsäännösten tulkinta on jo nykyisin hankalaa, jos palvelun hankinta on tehty ennen siirtymäajan umpeutumista mutta palvelu otetaan käyttöön vasta siirtymäajan jälkeen. Siksi lakiehdotuksia tulisi selkeyttää vastaavia tilanteita silmällä pitäen. Tehdyt hankinnat voivat olla käytössä pitkään, joten toimijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että laki olisi tältä osin selkeä. Lisäksi valvontaviranomaisten on otettava tällaiset kysymykset huomioon tiedottaessaan uusista velvoitteista. Myös lakiehdotukseen tuotteiden esteettömyysvaatimuksissa olisi hyvä selventää, kohdistuuko siirtymäaika tuotenimikkeeseen, mallinumeroon vai esimerkiksi yksittäiseen versioon tai valmistuserään.

Digipalvelulain ehdotuksesta voi olla vaikea hahmottaa sitä, että saman lain eri luvuissa on hieman eri perusteet kohtuuttoman rasisitteen arvioinnille. Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan jo nykyisessä laissa aiheutuu epäselvyyttä siitä, että kohtuuttoman rasisitteen tilapäisyys ei ilmene kansallisesta lakitekstistä, vaan ainoastaan hallituksen esityksestä (60/2018) ja Euroopan komission täytäntöönpanopäätöksestä (2018/1523). Lakitekstiä olisi hyvä tarkentaa tältä osin.

Digipalvelulain 3 a luvun mukaisessa ilmoitusvelvollisuudessa on huomioitava, että saavutettavuustyö ei ole kertaluonteista. Kyse on jatkuvasta testaamisesta, palautteiden vastaanottamisesta ja jatkuvasta parantamisesta. Epäselvää on, kuinka pienistä muutoksista

valvontaviranomaiselle on tehtävä uusi ilmoitus vai onko kyse lähinnä merkittävistä ja käytön estävistä puutteista.

Digipalvelulakiehdotuksen 10 d §:n mukaan esteettömyysdirektiivin vaatimien tietojen ilmoittamiseen hyödynnetään saavutettavuusselostetta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto kannattaa saavutettavuusselosteen hyödyntämistä, jotta kaikki saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvät tiedot ovat samassa paikassa. Toimijoille on kuitenkin varmasti epäselvää sääntelyn toteuttamistavassa se, että pakollisia tietoja tulee ilmoittaa selosteen vapaaehtoisen sisällön kohdassa. Tältä osin Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa sääntelyn selkeyttämistä niin, ettei viitattaisi vapaaehtoiseen sisältöön, kun kyse on pakollisista tiedoista. Saavutettavuusselosteen muotoa voidaan käyttää, mutta esteettömyysdirektiiviin sisältyvien palvelujen kohdalla selosteeseen tulee pakollisia kohtia lisää.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toivoo ainakin näiden epäselvyyksien tarkistamista ja täsmentämistä, jotta valvova viranomainen osaisi toimeenpanna lainsäädäntöä siten kuin on tarkoitettu.

Ekqvist Merja
Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Rainio Viena
Etelä-Suomen aluehallintovirasto